

Κριτική

ΤΟΥ ΒΑΓΓΕΛΗ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Πρόσωπα και έγγραφα

Στιγμιαίοι πρωταγωνιστές περνούν από το γραφείο μιας συμβολαιογράφου στο νέο βιβλίο της **Βίκυς Τσελεπίδου**

Οι πιέσεις της ερωτικής επιθυμίας, οι αντανάκλασεις της μνήμης και οι σκοτεινές μορφές της επιστημονικής φαντασίας, που έχουν απασχολήσει κατά καιρούς την πεζογράφια της **Βίκυς Τσελεπίδου**, με πρόσφατο δείγμα τις περιπέτειες της κρυφονοκίης, όπως τις παρακολουθούμε στον εξαιρετικά επινοητικό και ανήσυχο *Μεγάλο σκύλο* (2020), απουσιάζουν από το καινούργιο του μυθιστόρημα με τίτλο *120 γραμμάρια* (εκδ. Νεφέλη), το οποίο αποτελεί μια συναρμολογητή προσόψων και εγγράφων αντιλημένων από το γραφείο μιας νεαρής συμβολαιογράφου της Βόρειας Ελλάδας. Πρόσωπα και έγγραφα μοιάζουν έτοιμα να καταλήξουν σε κόλλες των 120 γραμμάρων, στα χαρτιά με άλλα λόγια που υπογράφονται στα συμβολαιογραφεία και τα οποία θέλουν να αποτυπώσουν εδώ τα άγχη, τα πάθη, τις αγωνίες, τους φόβους, τις προσδοκίες και τις διαφύσεις μιας ανασφαλούς κατά κανόνα μεσοκλάσης τάξης. Φυγούρες άλλοτε κοινές και καθημερινές, που αρνούνται να αξιολογήσουν οικονομικά την κληρονομιά τους ή προσπαθούν να λύσουν χρόνιες εκκρεμότητες, και άλλοτε παράξενες και αναπάντεχες, που βιάζονται να κατοχυρώσουν το όνομά τους για λογαριασμό ενός μετεωρίτη, να ανασύρουν μαγικές εικόνες του παρελθόντος ή να διηγηθούν τη ζωή τους δίπλα σε έναν παπαγάλο. Οι ιστορίες των στιγμιαίων πρωταγωνιστών της Τσελεπίδου δεν συνδέονται με οποιονδήποτε τρόπο μεταξύ τους πλην του γεγονότος πως διαδραματίζονται μπροστά σε μια επαγγελματία η οποία δεν σχολιάζει ποτέ τα δρώμενα στο γραφείο της. Το ανθρώπινο αυτό θα οβήσει, άλλωστε, από τον χάρτη όταν η συμβολαιογράφος θα μπλέξει σε μια υπόθεση έτοιμη να αμαυρώσει την επαγγελματική της καριέρα, να βάλει σε δοκιμασία τις προοπτικές της και εν κατακλείδι να την αποδιοργανώσει και να τη διαλύσει σε πολλαπλά επίπεδα της ύπαρξής της.

Η συγγραφέας σπεύδει να διαφοροποιήσει γλωσσικά και υφολογικά τους ετερογενείς λόγους που στοιχειοθετούν τις νοστροπικές των πελατών του συμβολαιογραφείου. Όλα αυτά, όμως, χάνουν την όποια σημασία τους όταν καταλαβαίνουμε πως δεν μπορούν να ενσωματωθούν δραματουργικά στην ατομική ιστορία της συμβολαιογράφου. Ιστορία η οποία απορροφά με την πλοκή και με τις απρόσμενες εξελίξεις της όλη την προσοχή μας, καταλήγοντας να λειτουργήσει ερήμην του υπόλοιπου υλικού. Αν η σύνδεση των δύο τμημάτων του βιβλίου επιζητεί να επικεντρωθεί στο πώς η συμβολαιογράφος μαθαίνει να περνά από τις συγκεκριμένες εμπειρίες των άλλων στην απτή και άκρως τραυματική δική της εμπειρία, όπως υποπεύομαι πως πιστεύει η Τσελεπίδου (εξ ου και η παραπομπή σε «μυθιστόρημα μαθητείας»), τότε κάτι τέτοιο απλώς δεν κατορθώνει να γίνει φανερό. Το αποτέλεσμα δεν είναι ένα συνθετικό βιβλίο, αλλά δύο βιβλία σε ένα. Δύο βιβλία τα οποία αντί να αντικατοπτριστούν το ένα στο άλλο, κοιτάζουν προς το κενό, χωρίς κάποιον αιτιώδη προσανατολισμό ως προς τη συστένασή τους. Μόνη της η ατομική ιστορία της συμβολαιογράφου θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για μια νουβέλα ή και για ένα μικρό μυθιστόρημα, αποσπώντας και κεντρίζοντας δίχως περισπασμούς το ενδιαφέρον μας. Έτσι, όμως, το τελικό προϊόν καταλήγει κάπως αμήχανα – και οπωσδήποτε άδοξα.

Η Βίκυ Τσελεπίδου

ΒΙΚΥ ΤΣΕΛΕΠΙΔΟΥ
120 γραμμάρια
Εκδόσεις Νεφέλη, 2022, σελ. 176, τιμή 13,30 ευρώ

ΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

Σπουδή στο έγκλημα

Ο **Ντονάτο Καρίζι** γράφει ένα μυθιστόρημα για έναν ψυχοπαθή δολοφόνο με διαφορετική στόχευση από τα συνηθισμένα

Ο Ντονάτο Καρίζι

ΝΤΟΝΑΤΟ ΚΑΡΙΖΙ
Ο υποβόλεας
Μετάφραση Μαρία Οικονομίδου. Εκδόσεις Πατάκη, 2023, σελ. 538, τιμή 19,90 ευρώ

Ενα ακόμα βιβλίο με ήρωα έναν κατά συρροήν δολοφόνο και μια ομάδα αστυνομικών που προσπαθούν να τον εντοπίσουν; Όχι, όχι ακριβώς, κι αυτό είναι το παράδειγμα με το μυθιστόρημα *Ο υποβόλεας* (εκδ. Πατάκη) του **Ντονάτο Καρίζι** (Απουλία, 1973), ο οποίος δεν αναγράφει ούτε τους αμερικανούς συγγραφείς που διέξωσαν στον κόσμο το λογοτεχνικό υποείδος με σιριαλ κίτλερ, ούτε τους σκανδιναβούς ομοτέχνους τους που το αποξείωσαν εμπορικά. Ο Ιταλός εγκληματολόγος που εργάζεται ως σεναριογράφος για την τηλεόραση και τον κινηματογράφο και αρθρογραφεί στην «Comiere della Sera» κάνει κάτι διαφορετικό: αξιοποιεί την ιδέα λογοτεχνικά. Δηλαδή, ο Καρίζι παίρνει το ξεθωριασμένο θέμα του ψυχοπαθούς δολοφόνου και το χρησιμοποιεί για να μιλήσει για τις ανθρώπινες σχέσεις.

Ας δούμε τα γεγονότα. Εξ ακροατηριασμένα αριστερά χέρια βρίσκονται θαμμένα σε ένα δάσος. Το πένη φαίνεται να ανήκουν σε εξαφανισμένα κορίτσια. Την υπόθεση αναλαμβάνει η νεαρή αστυνομικός Μίλα Βάσκες, ειδική σε θέματα εξαφανισμένων παιδιών, η οποία συνεργάζεται με τον διάσημο εγκληματολόγο καθηγητή Γκόραν Γκαβίλα. Οι δύο τους αναπτύσσουν μια ιδιαίτερη σχέση και στη διαδικασία των ερευνών ανακαλύπτουν σκοτεινά μουσικά αρκετών ατόμων, ενώ γίνονται γνωστά και στοιχεία από την προσωπική τους ζωή – ο Γκόραν ζει με τον μικρό του γιο, τον Τόμι, χωρίς τη σύζυγό του, που την αναζητεί, και η Μίλα μετά τον θάνατο του πατέρα της απομονώνεται από τους άνδρες και καταφεύγει στην ψυχοθεραπεία.

Ο τόπος όπου διαδραματίζεται η ιστορία δεν κατονομάζεται, δεν είναι η Ιταλία, η απανθρωπιά των περιστατικών παραπέμπει στις Ηνωμένες Πολιτείες, μια παράξενη χώρα με κάθε λογής εγκληματίες. Στην πορεία της αφήγησης γνωρίζουμε έναν μυθιστορικό άγνωστο, ο οποίος κυνηγάει πεταλούδες – τις θεωρεί θηράματα. Είναι άραγε ο κατά συρροήν δολοφόρος που κόβει τα χέρια των κοριτσιών; Τον Λένε Αλεξάντερ Μπέρμαν, συλλαμβάνεται από αστυνομικούς ως ύποπτος, αλλά αυτοκτονεί στο κελί του. Η ανάκριση στην οποία υποβάλλεται η σύζυγός του δεν οδηγεί πουθενά, πάντως τους λέει πως ο άνδρας της είχε ερωμένη.

Κι ενώ ο Γκόραν Γκαβίλα ψάχνει στο Διαδίκτυο την εξαφανισμένη σύζυγό του, βάζοντας το όνομά της στις μηχανές αναζήτησης, όπου οι λέξεις που εισάγονται περισσότερο είναι σεξ, Θεός, θάνατος και Μπρτνέϊ Σπίαρς (η δημοφιλής αμερικανίδα τραγουδίστρια της ποπ μουσικής), γίνεται λόγος για το Ιντερνετ, όπου άνδρες με ποικίλες σεξουαλικές έξεις σπώνουν παγίδες και βρίσκουν θύματα για να ικανοποιήσουν τα γούστα τους. Στη συνέχεια γνωρίζουμε υπόπτους που ασκούν ποικίλα επαγγέλματα – ένας είναι ιερέας –, ενώ παίρνουμε και μια ενδιαφέρουσα πληροφορία: ο κατά συρροήν δολοφόνος αφαιρεί ανθρώπινες ζωές χωρίς να έχει κίνητρο, του λείπουν η οργή και η εκδίκηση, απλώς νιώθει την ηδονή να σκοτώνει – ενίοτε ορισμένοι ενεργούν με σεξουαλικούς σκοπούς.

Στο τέλος, ο μανιακός που τρομοκρατεί τη χώρα με τις απαγοές και τις δολοφονίες αθώων κοριτσιών διαβάζοντας ορισμένα πράγματα που δεν είχε διανοηθεί. Επίσης, πληροφορείται πως ορισμένα εγκλήματα διαπράττονται μέσω ενός «υποβόλεα». Τέτοιους ήταν ο *Τσαρλς Μάνσον*, ο οποίος το 1969 ώθησε μέλη της ομάδας του (της «οικογενείας» του) να διαπράξουν το μακελειό στο Ξέβεν Ντράιβ – στις Ηνωμένες Πολιτείες, βεβαίως. Μπορούμε να πούμε πως το μυθιστόρημα *Ο υποβόλεας* είναι μια σπουδή πάνω στο έγκλημα.